

Н.Є. ФЕДЧИШИН (Тернопіль)

ХВОРОБИ СИСТЕМИ КРОВООБІГУ: ДИНАМІКА ПОШИРЕНOSTІ В УКРАЇНІ ТА ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ДВНЗ “ Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України”

У статті наведено аналіз захворюваності населення України та Тернопільської області на хвороби системи кровообігу за 10-річний період. Показано основні тенденції цих показників.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: хвороби системи кровообігу, загальна захворюваність, смертність, динамічний аналіз.

Хвороби системи кровообігу (ХСК) залишаються однією із серйозних медико-соціальних проблем охорони здоров'я. Широке розповсюдження їх в Україні і світі, відсутність тенденції до зниження захворюваності, вагомі економічні збитки дають підстави вважати проблему діагностики і лікування даної патології пріоритетною. Серцево-судинна патологія сьогодні є проблемою номер один для громадського здоров'я в Україні та розвинутих країнах світу. Внаслідок ХСК Україна втрачає щорічно близько 500 тисяч населення [1;8;9].

Медико-соціальна значущість ХСК полягає в тому, що ці захворювання є основною причиною смертності та інвалідності людей, а також суттєво знижують тривалість життя [1;2;5].

За даними офіційної статистики, в Україні зареєстровано близько 26 млн випадків ХСК, 31,0% у структурі загальної захворюваності, тобто майже кожний третій випадок звернення хворого за медичною допомогою відбувається з приводу зазначеної патології.

Вивчення тенденцій захворюваності та поширеності ХСК серед дорослого населення є важливою складовою планування стратегічних напрямків розвитку, як галузі охорони здоров'я, так і держави в цілому [2;3;4].

Рівень загальної захворюваності (поширеності) на ХСК постійно зростає. За даними Центру медичної статистики МОЗ України, у 2011 р. від ХСК померло 440 346 осіб, що становило 66,2% від загального числа померлих від усіх причин [1;2;3;4].

За даними вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, одним із визначальних чинників складної демографічної ситуації в Україні є зростання медико-демографічних втрат населення внаслідок передчасної смертності, у структурі якої чільне місце посідають ХСК – близько 66,2% [2;6;7].

Мета роботи: провести аналіз показників загальної захворюваності населення на хвороби

системи кровообігу за 10-річний період та вивчити особливості їх поширеності в динаміці.

Матеріали і методи. Проведено поглиблений аналіз поширеності серцево-судинних захворювань серед мешканців Тернопільської області та України за даними офіційної статистичної звітності. Показники аналізувались в динаміці за останні 10 років (2001–2011 рр.). У дослідженні використано дані Держкомстату України, Центру медичної статистики МОЗ України та Тернопільського обласного центру медичної статистики; застосовано метод динамічного аналізу та викопіювання статистичних даних.

Результати дослідження та їх обговорення. Результати дослідження свідчать про значний ріст ХСК за 10-річний період (табл. 1). В Україні загалом спостерігалось збільшення поширеності хвороб цього класу на 47,3%, тобто в 1,5 разу. Рівень поширеності ХСК збільшився з 471,7 на 1000 осіб дорослого населення у 2001 р. до 694,9 у 2011 р. відповідно.

Серед ХСК найбільше зростали гіпертонічна хвороба та ішемічна хвороба серця. Темп приросту для гіпертонічної хвороби становив 58,0%, а для ішемічної хвороби серця – 49,8% відповідно. Ці хвороби зросли за досліджуваний період також в 1,5 разу, як і загалом по класу захворювань. Цереброваскулярні хвороби зростали дещо нижчими темпами. За досліджуваний період вони зросли у 1,3 разу – з 64,8 на 1000 осіб дорослого населення у 2001 р. до 84,9 у 2011 р. відповідно (темп приросту становив 31,0%). Найнижчі темпи приросту спостерігались для гострого інфаркту міокарда (18,1%), а стосовно ревматизму відмічалось суттєве зниження показника поширеності – з 6,3 до 4,9. Тобто за 10-річний період загальна захворюваність ревматизмом знизилась на 22,2%.

У Тернопільській області зростання захворюваності на ХСК відбувалося дещо нижчими темпами порівняно з Україною (табл. 2). Як видно з таблиці 2, загалом ці захворювання зросли з 513,7 на 1000 осіб дорослого населення в 2001 р. до 717,2 у 2011 р. відповідно (темп приросту

Таблиця 1. Поширеність хвороб системи кровообігу серед дорослого населення України (18 років і старші) на 1000 осіб

Назва хвороби	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011р. у % до 2001р.
Хвороби системи кровообігу, у т.ч. :	471,7	510,4	570,9	596,9	615,5	630,2	648,8	667,2	677,0	686,9	694,9	47,3
Гіпертонічна хвороба (всі форми)	206,9	226,0	258,1	271,0	281,7	290,6	298,9	308,1	314,7	321,5	326,9	58,0
Ішемічна хвороба серця	159,2	171,8	191,7	200,7	207,5	213,7	218,8	225,6	229,2	234,5	238,5	49,8
Цереброваскулярні хвороби	64,8	69,2	76,1	78,7	80,8	81,3	82,2	83,7	84,3	84,8	84,9	31,0
Гострий інфаркт міокарда	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	18,1
Ревматизм (всі форми)	6,3	6,4	6,3	6,2	6,0	5,8	5,7	5,5	5,2	5,1	4,9	-22,2

становив 39,6%), тобто у 1,4 разу. У Тернопільській області за цей період найвищими темпами приросту характеризувались ішемічна хвороба серця та цереброваскулярні хвороби. Цереброваскулярні хвороби зросли з 48,7 на 1000 осіб дорослого населення до 74,6 відповідно (тем

приросту становив 53,2%), тобто у 1,5 разу. Ішемічна хвороба серця зросла на 41,0%. Приблизно однакові темпи приросту спостерігались для гіпертонічної хвороби та інфаркту міокарда (37,8% та 33,3% відповідно). Рівень поширеності ревматизму в області знизився на 16,7%.

Таблиця 2. Поширеність хвороб системи кровообігу серед дорослого населення (18 років і старші) Тернопільської області

Назва хвороби	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011р. у % до 2001р.
Хвороби системи кровообігу, у т.ч.:	513,7	536,1	583,1	592,3	618,1	637,5	658,4	692,1	690,7	709,0	717,2	39,6
Гіпертонічна хвороба (всі форми)	232,7	240,6	263,3	267,9	277,1	287,5	299,8	306,5	312,9	317,0	320,7	37,8
Ішемічна хвороба серця	183,5	193,0	211,6	212,9	224,1	228,5	236,2	243,1	250,4	256,6	258,8	41,0
Цереброваскулярні хвороби	48,7	51,4	57,9	60,7	63,9	66,2	69,3	70,9	70,8	72,8	74,6	53,2
Гострий інфаркт міокарда	0,9	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	33,3
Ревматизм (всі форми)	10,2	10,4	10,7	10,6	10,4	10,2	9,9	9,6	9,2	8,8	8,5	-16,7

Висновки

1. Хвороби системи кровообігу залишаються найактуальнішою медико-соціальною проблемою сучасної охорони здоров'я та посідають провідне місце за показниками загальної смертності та поширеності серед дорослого населення України.

2. За досліджуваній період (2001–2011 рр.) хвороби системи кровообігу зросли в Україні на 47,3%, в Тернопільській області – на 39,6%.

3. Найвищі темпи приросту серед серцево-судинних захворювань у дорослого населення України спостерігались для гіпертонічної хвороби та ішемічної хвороби серця – 58,0% та 49,8%. У Тернопільській області найвище зростання

відмічалось для цереброваскулярних хвороб та ішемічної хвороби серця – 53,2% та 41,0% відповідно. Водночас спостерігалось суттєве зниження за 10-річний період показників щодо ревматизму – на 22,2% в Україні та на 16,7% у Тернопільській області.

4. Враховуючи особливу соціально-медичну значущість ХСК та їх провідне місце у структурі причин смерті населення України, а також виразну динаміку росту поширеності даної патології, що підтверджується нашим дослідженням, необхідно розробити на державному рівні цільові програми для їх суттєвого зниження з урахуванням соціальної зумовленості цих хвороб.

Перспективи подальших досліджень полягають у встановленні взаємозв'язків між показниками поширеності хвороб системи кровообігу та соціальною обумовленістю даної патології.

Список літератури

1. Голяченко О. М. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / О. М. Голяченко. – К. : ВСВ “Медицина”, 2011. – 208 с.
2. Коваленко В. М. Виконання Державної програми боротьби з гіпертензіями в Україні [Електронний ресурс] / В. М. Коваленко, В. М. Корнацький // Укр. кардіолог. журн. – 2010. – №6 — Режим доступу : <http://www.ukrcardio.org/journal.php/article/539>. – Назва з екрану.
3. Крапівіна А. А. Захворюваність на хвороби системи кровообігу та їх поширеність серед дорослого населення України в 2010 році: гендерний аспект / А. А. Крапівіна // Україна. Здоров'я нації. – 2011. – № 4 (10). – С. 12–18.
4. Медико-соціальні аспекти хвороб системи кровообігу: Аналітично-статистичний посібник / за ред. В. М. Коваленка, В.М. Корнацького. – К. : Медінформ, 2009. – 146 с.
5. Статистична інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Назва з екрану.
6. Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні [дов.] / МОЗ України, Центр медичної статистики. – К., 2001–2011.
7. Яценко Ю. Б. Динаміка захворюваності та смертності внаслідок хвороб системи кровообігу в Україні у регіональному аспекті / Ю. Б. Яценко, Н. Ю. Кондратюк // Вісн. соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. – 2012. – № 3(53). – С. 25–29.
8. Genetic analysis in cardiovascular disease: a clinical perspective / Ho E., Bhindi R., Ashley E. A., Figtree G. A. [Electronic resource] // *Cardiol Rev.* – 2011. – Mar-Apr. – Access mode: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21285668>. – Title from a screen.
9. World Health Organization Media Center. – №296 / World Health Organization, 2011. [Electronic resource]. – Assess mode: http://www.who.int/topics/cardiovascular_diseases/en/. – Title from a screen.

БОЛЕЗНИ СИСТЕМЫ КРОВООБРАЩЕНИЯ: ДИНАМИКА РАСПРОСТРАНЕННОСТИ В УКРАИНЕ И ТЕРНОПОЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ

Н.Е. Федчишин (Тернополь)

В статье приведен анализ общей заболеваемости населения Украины и Тернопольской области болезнями системы кровообращения за 10-летний период. Показаны основные тенденции показателей.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: болезни системы кровообращения, общая заболеваемость, смертность, динамический анализ.

CARDIOVASCULAR DISEASES: DYNAMICS OF PREVALENCE IN UKRAINE AND TERNOPIL REGION

N.Ye. Fedchyshyn (Ternopil)

In the article the analysis of general morbidity by cardiovascular system diseases of the population of Ukraine and Ternopil region during 10-years period were determined. The characteristic tendencies of main indicators were determined.

KEY WORDS: cardiovascular system diseases, general morbidity, mortality, dynamic analysis.

Рукопис надійшов до редакції 15.02.2013 р.
Рецензент: д.мед.н., проф. А.О. Голяченко.